

НАПРЯМ «МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Розділ I. МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТРУКТУРІ КУЛЬТУРИ

Part I. MANAGEMENT OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITIES IN THE STRUCTURE OF CULTURE

УДК: 316.7

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ КРИЗЬ ПРИЗМУ НОВИХ КРЕАТИВНИХ ФОРМ

Шпаковська Марина – Магістр спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0009-0000-7711-6499>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.826>
shpakovskaya0504@gmail.com

Виткалов Сергій – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<http://orcid.org/0000-0001-5345-1364>
sergiy_vsv@ukr.net

Виявляється еволюція креативних індустрій в Україні, висвітлюючи їхню зростаючу роль як в економічній, так і культурній сферах. Представлено комплексний аналіз, що розкриває багаторівневий економічний вплив цих галузей, включаючи прямі, непрямі та індуковані ефекти, а також їх роль у сприянні інноваціям та технологічному прогресу. Ці галузі, за визначенням українського Уряду, охоплюють 34 різноманітні види економічної діяльності, що суттєво впливає на такі сектори, як ІТ, реклама та видавнича справа. У 2020 р. їхній внесок в економіку України був помітним: на них припадало 4,2% доданої вартості, було задіяно сотні тисяч працівників. Підкреслено багатогранний вплив креативних індустрій на економіку України, що включає прямі внески у виробництво та зайнятість, а також непрямі впливи через ланцюги постачання і споживання, а також їх соціальні та економічні наслідки.

SWOT-аналіз та стратегічні рекомендації дають уявлення про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на ці інститути, окреслюють ефективні стратегії підвищення конкурентоспроможності. Обґрунтовано роль креативних індустрій в економічному та культурному розвитку України, підкреслено їхній внесок до ВВП, зайнятість та експорт, а також вплив на суспільство.

Ключові слова: креативні індустрії, економічний вплив, культурний розвиток, трансформація, Дніпропетровська область, інновації, регіональна практика.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Проблематика та актуальність теми творчих індустрій в Україні полягає у розпізнанні та оптимізації їх значного внеску в економіку та культуру країни. Цей сектор, що включає традиційні види мистецтва: театр, музика, образотворче мистецтво, а також нові форми, що з'явилися завдяки цифровим технологіям, такі як кіно, ІТ, розробка мобільних додатків і відеоігри, історично не отримував належної уваги. В 2018 р. в Україні законодавчо визнано поняття творчих індустрій, що дало поштовх до їх розвитку та інтеграції у ширший економічний контекст. Творчі індустрії мають значний вплив на економіку, створюючи 4,2% доданої вартості і забезпечуючи професійну зайнятість 360.000 осіб. Важливою є також підтримка та розвиток цього сектору через різні ініціативи й організації. Вплив цих індустрій на економіку є багаторівневим, включаючи прямий, непрямий та індукований вплив, а також сприяння інноваціям та технологічному розвитку. Це підкреслює необхідність розробки комплексних стратегій для оптимізації потенціалу творчих індустрій у регіонах, зокрема таких як Дніпропетровська обл., з акцентом на цифрову трансформацію, міжнародне співробітництво, розширення програм та залучення громадськості. Зазначене особливо актуальне у час війни.

Останні дослідження та публікації. Феномен української культури та його осмислення, як і низка прагматичних питань, пов'язаних із реалізацією реформи місцевого самоврядування, помітно поглибилися у час війни, адже суспільно-політична ситуація, проблеми на Сході країни суттєво загострили питання національної ідентичності, патріотизму та інших ідентифікаційних ознак, яким у мирний час не надавалася особлива увага [1]. Це можна стверджувати і стосовно ролі нових форм організації соціокультурної діяльності [4, 5], яка в нинішніх умовах також стає визначальним чинником розвитку особистості та країни загалом, позаяк у ній відтворюється чимало тих сегментів, за допомогою яких можна ефективніше стимулювати соціальну активність населення, сформувані у нього нові підходи до організації культурного простору, залучити до участі у численних культурних та креативних

індустріях, за допомогою яких формуються не лише нові робочі місця, але й переосмислюється ставлення до суспільної праці [6]. Війна помітно вплинула й на розробку нової концепції національної культурної політики України, віднайдення чи бачення в останній перспективу суспільного розвитку загалом [2]. Та й, власне, культурна діяльність у час війни стала важливим індикатором між культурної комунікації, вирішення безлічі питань, які не завжди ефективно розв'язуються політиками, однак за допомогою культурної дипломатії реноме країни помітно покращується, вносячи нові наративи у подальшу перспективу її позиціонування [3]. Утім, окреслене вище питання має різний і часто – досить полярний ракурс реалізації на регіональному рівні, виходячи з низки організаційно-технічних сегментів цих локацій, обумовлених святково-обрядовим комплексом, ментальністю та іншими чинниками, без урахування яких не можливо досягти належного результату. У цьому плані звернемо увагу на наукову розвідку С. Кіналя [9], матеріал якої концентрується на культурному розвитку в громадах, а стаття Дж. Лалла [12] про медіа, комунікацію та культуру надає «міжнародний погляд» на ці впливи. Однак праць, де б регіональні сегменти розвитку окресленої проблеми ставали у центр уваги, все ще бракує.

Мета статті – виявити особливості реалізації креативних індустрій як засобу підвищення економічного потенціалу Дніпропетровської області.

Виклад основного матеріалу. Значний внесок в економічний розвиток країни зробили креативні індустрії в Україні, зокрема їх традиційні форми: театр, музика та візуальне мистецтво, а також нові їх вияви, що з'являються з цифровими технологіями, серед яких кіно, ІТ, розробка мобільних додатків та відеоігор тощо. Історично склалося так, що цим галузям не приділялося належної уваги, але з часом була визнана їх важлива роль у різних галузях та професіях, особливо з точки зору впливу на інші сфери економіки через цифрові технології. В Україні концепція креативних індустрій законодавчо окреслена лише у 2018 р. Зокрема Закон України «Про культуру» визначає креативні індустрії як «види економічної діяльності, спрямовані на створення доданої вартості та робочих місць шляхом культурного (мистецького) та/або творчого самовираження» [8]. Це визначення охоплює 34 види економічної діяльності, серед яких візуальне мистецтво, сценічне мистецтво, література, видавнича справа, аудіо мистецтво, аудіовізуальне мистецтво, дизайн, мода, нові медіа та ІКТ, архітектура й урбаністика, реклама, маркетинг, PR, бібліотеки, архіви, музеї та народне мистецтво. Креативні індустрії в Україні роблять значний внесок в економіку. У 2020 р. вони генерували 4,2% доданої вартості в країні (132 млрд. грн.), працевлаштували 360 000 осіб (4% від загальної зайнятості населення) і суттєво вплинули на такі сектори, як ІТ, реклама, аудіовізуальне мистецтво, архітектура та видавнича справа. Експорт креативних послуг у 2019 р. склав \$5,4 млрд., що становить 30% від загального експорту послуг. Інвестиції в сектори креативних індустрій призводять до суттєвого зростання загального ВВП. Наприклад, інвестиція в 1 гривню в сектори програмування має більш значний мультиплікативний ефект порівняно з іншими галузями. Внесок креативних індустрій в економіку України можна порівняти з їхнім впливом у таких країнах, як Німеччина. Для підтримки креативних індустрій в Україні діє низка ініціатив та інституцій. Серед них – Український культурний фонд (УКФ), Інститут книги, Держкіно, Український фонд стартапів, міжнародні та українські фонди, такі як House of Europe, Creative Europe Ukraine, Zagoriy Family Fund, Zenko Foundation та ін. [11].

Аналіз основних видів економічної діяльності, що належать до креативних індустрій в країні, визначених Кабінетом Міністрів України в Постанові від 26.05.24 р. № 2019-р, висвітлює широкий спектр та значення цих галузей. Креативні індустрії визначаються як такі, що охоплюють низку з 34 різних видів економічної діяльності, що роблять значний внесок в економіку та культурний розвиток країни. Ці заходи охоплюють різні сектори, демонструючи різноманітний характер креативної економіки.

До цих індустрій належать: образотворче мистецтво, включаючи такі види діяльності, як живопис, графіка, скульптура та фотографія. Сценічне мистецтво охоплює живу музику, театр, танець, оперу, цирк і ляльковий театр. Література, видавнича справа та засоби масової інформації об'єднують літературні твори, видавничу діяльність та різні форми засобів масової інформації. Аудіо мистецтво: сюди входять усі форми художнього вираження на основі звуку. Аудіовізуальне мистецтво: залучення кіно, телебачення, відео, анімації та мультимедійної продукції. Дизайн об'єднує різні галузі дизайну, включаючи графічний та промисловий його види. Мода: цей сектор включає дизайн, виробництво, маркетинг та продаж одягу й аксесуарів. Нові медіа та інформаційно-комунікаційні технології охоплюють розробку програмного забезпечення, відеоігри та цифрові технології в мистецтві, такі як 3D-друк та віртуальна реальність. Архітектура та містобудування включає проектування та планування будівель та міських просторів. Реклама, маркетинг, PR та інші креативні послуги: ці послуги мають вирішальне значення для творчого просування продуктів і послуг. Бібліотеки, архіви та музейні установи, що зберігають та експонують культурні та історичні артефакти, також знаходять себе у цьому ряду. Народне мистецтво та ремесла, зокрема традиційне декоративно-прикладне мистецтво, що практикується громадами – невід'ємний чинник нашого життя. Постанова також визнає важливу роль суміжних сфер (зв'язок, друк, туризм тощо),

які підтримують, сприяють і уможлиблюють створення, виробництво та розповсюдження продуктів креативних індустрій. Однак існують й методологічні відмінності у визначенні креативних індустрій у різних країнах. Підходи, як відомо, варіюються від конкретної категоризації у Великій Британії до креативного, цифрового, культурного секторів, телекомунікацій, азартних ігор, спорту та туризму до більш детальної класифікації Канади та США. У звіті наголошується, що, хоча існує загальна згода щодо того, що є креативними індустріями, конкретні визначення та класифікації можуть відрізнятися [10].

Вплив креативних індустрій (КІ) на економіку діє на різних рівнях. Насамперед розглядається безпосередній вплив КІ на економіку, що є безпосереднім кількісним внеском цих галузей у загальне виробництво, додану вартість, доходи та зайнятість. Крім того, значними є непрямі та індуковані впливи КІ через їх позитивний мультиплікативний вплив на економіку в цілому та інші сектори (виробництво, дохід, зайнятість). Вони взаємопов'язані з КІ через ланцюжки поставок і споживання. Креативні індустрії також мають ширший вплив на суспільство та економіку через поширення концепцій, ідей, навичок, знань, сприяння інноваціям, технологічному прогресу та покращенню якості життя [16]. Це включає зовнішні ефекти КІ, такі як побічні ефекти або позитивні зовнішні ефекти, що також можуть впливати на міжгалузеві зв'язки та змінювати непрямі й індуковані впливи. Зокрема, КІ є важливими драйверами економічних та соціальних інновацій в економіці. Вони підтримують інновації в багатьох інших секторах (наприклад, промислові інновації), надаючи креативні ідеї для нових продуктів (наприклад, інноваційний контент), креативні товари та послуги, що використовуються у виробничих процесах (до прикладу, програмне забезпечення), а також маркетингову підтримку інноваційних продуктів (інноваційний дизайн тощо). Вони сприяють розвитку гнучких, мобільних та мультидисциплінарних мереж, проектній організації робочих процесів, розвитку людського капіталу та навичок творчого вирішення проблем. Отже, КІ сприяють впровадженню нових ідей і технологій в інші сектори, підвищуючи їх продуктивність і конкурентоспроможність. Вони також є значними користувачами інноваційних технологій і створюють попит на виробників техніки, зокрема в інформаційно-комунікаційних технологіях. Заслугує на увагу позитивний вплив КІ на розвиток туристичної галузі, що пов'язано зі збільшенням потоку туристів, які беруть участь у мистецьких та культурних заходах (культурний туризм). Зовнішні ефекти включають зростання цінності бренду, покращення та популяризацію міжнародного іміджу країни, а також внесок у розвиток територій та громад [18].

Вплив креативних індустрій на економіку можна зрозуміти через різні рівні впливу. В першу чергу розглядається безпосередній вплив КІ на економіку, що включає їх кількісний внесок у загальне виробництво, додану вартість, дохід і зайнятість. Крім того, непрямі та індуковані впливи КІ визнаються за їх позитивний мультиплікативний вплив на загальну економіку та інші сектори (такі як виробництво, дохід та зайнятість) через міжгалузеві зв'язки через ланцюги постачання та споживання. Ці наслідки також впливають на державні податкові надходження. Крім того, ширший вплив КІ на суспільство та економіку визнається через поширення концепцій, ідей, навичок та знань, що сприяє інноваціям, технологічному прогресу та покращенню якості життя [10]. Вони відомі як зовнішні ефекти КІ, включаючи сприяння міжгалузевим зв'язкам і зміну непрямих і індукованих впливів. У контексті української економіки креативні індустрії є вагомими драйверами економічних та соціальних інновацій. Вони підтримують інновації в різних секторах (наприклад, промислові інновації), надаючи креативні ідеї для нових продуктів (інноваційний контент), креативні товари та послуги, що використовуються у виробничих процесах (наприклад, програмне забезпечення), а також маркетингову підтримку інноваційних продуктів (інноваційний дизайн тощо). Крім того, КІ сприяють розвитку гнучких, мобільних та мультидисциплінарних мереж, організації робочих процесів проєктів, розвитку людського капіталу та навичок творчого вирішення проблем. Таким чином, КІ не лише сприяють впровадженню нових ідей і технологій в інших секторах, підвищуючи їх продуктивність і конкурентоспроможність, але й виступають в якості значних користувачів інноваційних технологій, створюючи попит на виробників техніки, зокрема в інформаційно-комунікаційних технологіях. Заслугує на увагу і позитивний вплив КІ на розвиток туристичної галузі, через збільшення кількості туристів, що беруть участь у мистецьких та культурних заходах. Крім того, зовнішні ефекти включають зростання цінності бренду компанії, покращення та популяризацію міжнародного іміджу країни, розвиток територій та громад. Цей аналіз підкреслює багатогранний вплив КІ на економіку України, визначаючи їхню роль у стимулюванні інновацій, продуктивності та загальному економічному зростанні. Економічний вплив креативних індустрій (КІ) можна оцінити за допомогою різних методологій, зокрема мультиплікативного аналізу. Цей підхід досліджує як інвестиції та активність у КІ стимулюють додаткову економічну активність в інших секторах. Існує два основних типи мультиплікаторів: I і II тип. Мультиплікатори I типу охоплюють прямі та непрямі ефекти. Прямий ефект належить до безпосереднього економічного впливу КІ, такого як робочі місця та випуск продукції в секторі. Непрямий ефект включає економічну активність, що виникає в інших

галузях в результаті КІ, наприклад, вплив ланцюга поставок. Мультиплікатори ІІ типу включають як прямі, так і непрямі ефекти, а також індуковані ефекти, тобто додаткова економічна активність, що виникає в результаті того, що доходи, отримані працівниками КІ і суміжних секторів, витрачаються в більш широкій економіці. Приклад такого аналізу можна знайти в дослідженні «Чи генерують креативні індустрії мультиплікативний ефект? Докази з міст Великої Британії 1997-2018» від Центру політики та доказів у сфері креативних індустрій. Це дослідження адаптувало систему місцевих мультиплікаторів Моретті для оцінки довгострокового причинно-наслідкового впливу КІ на навколишню міську економіку. Дослідження показало, що кожна творча вакансія генерує щонайменше 1,9 робочих місць у Великій Британії, які не підлягають торгівлі, у період із 1998 по 2018 р., насамперед завдяки місцевим витратам працівників креативних бізнес-послуг. Загальний вплив КІ на економічний розвиток міст виявився позитивним, але частковим, формуючи лише незначну частину змін міської зайнятості, які не піддаються торгівлі. Дослідження також не виявило причинно-наслідкових доказів перетікання від творчої діяльності до інших торгових секторів. Це свідчить про те, що, хоча політика, очолювана КІ, може мати позитивні наслідки, вона не є єдиними рушійними силами міського економічного розвитку [17]. Спробуємо продемонструвати вище викладене на прикладі регіональної локації.

21-22.02.2017 р. у м. Дніпро відбувся перший Форум креативних індустрій, організований під егідою проекту «Мости громадської активності» за підтримки ЄС. Цей новаторський захід під назвою «Креативні індустрії для розвитку територій» об'єднав різноманітне коло учасників, серед яких представники Міністерства культури України, місцевої влади, креативні підприємці, митці, експерти з розвитку територій та інвестори. Програма форуму була насиченою та багатогранною, зосереджуючись на темах, що мають вирішальне значення для розвитку креативних індустрій та їх ролі в суспільному й територіальному розвитку. Провідні теми включали «Партнерство та інновації – шлях до успіху», «Культурні та креативні індустрії для розвитку громад», «Механізми бюджетування участі для культурного розвитку в громадах», «Культурна інтеграція та взаємодія заради миру та розвитку», «Розвиток бізнесу в креативних індустріях».

Однією з головних розваг форуму стала презентація різноманітних успішних практик й нових проектів, які шукають для своєї реалізації фінансування та партнерства. Серед презентацій, що заслуговують на увагу, доповідь О. Бояринової «Картографування громадян як інструмент розвитку міста» від Української бібліотечної асоціації в Києві; В. Верес «Створення кластеру культури та подієвого туризму в Запорізькій області» від ГО «Культпрожектор» у Запоріжжі; проєкт С. Прокопенка «Аудіокниги» з Харкова; «Центр ТПП у Херсоні» Р. Помазана; «Маріуполь на межі» О. Українцевої з Маріуполя Донецької обл.; та М. Павлюченка «Евакуйована колекція. Вишивка: захист, спротив, зброя» із Зеленодольська, Дніпропетровська обл. Форум також сприяв проведенню сесії «Відкритий мікрофон» – унікальної платформи, де учасники, чії презентації та доповіді не увійшли до основного порядку денного, могли поділитися своїм досвідом та ідеями. Цей сегмент значно збагатив дискусію на форумі, залучивши ширший спектр голосів та точок зору. Відмінною рисою Форуму був акцент на прямих відеотрансляціях, на яких демонструвалися низка проектів та продукти культурних індустрій України, що ще більше розширювало вплив заходу.

Перший форум креативних індустрій у Дніпрі став важливою віхою розвитку креативного сектору України. Вона не лише підкреслила різноманітний та динамічний характер цих індустрій у країні, але й акцентувала увагу на їхню вирішальну роль у сприянні економічному зростанню, культурному розвитку та залученню громад. Захід став платформою для діалогу, співпраці та інновацій, створивши прецедент для ініціатив у сфері креативних індустрій [14].

Дніпропетровщина вирізняється унікальним культурним розмаїттям та історичним багатством, відігравши ключову роль у розвитку регіону. Розмаїття установ, включаючи музеї, театри та бібліотеки, є важливими для регіональної культурної ідентичності й просування ідеї про його потенціал. Дніпропетровський національний історичний музей має ключову роль у збереженні історичної спадщини і інтеграція цифрових технологій може значно покращити інтерактивність та залучення відвідувачів. Дніпропетровський художній музей має потужну імпресивну колекцію українського мистецтва і міжнародна співпраця може підсилити його глобальну присутність. Дніпровський академічний український музично-драматичний театр може залучити ширшу аудиторію, поповнюючи свій репертуар сучасними та експериментальними виставами. Дніпропетровська філармонія може використовувати нові форми фінансування та організувати спеціальні заходи, залучаючи міжнародних музикантів. Дніпропетровський академічний молодіжний театр має великий потенціал у просвітницькій роботі з молоддю через сучасні театральні техніки та освітні програми. Бібліотека Дніпровського національного університету ім. О. Гончара може стати центром цифрового навчання та культурного обміну через упровадження електронних систем. Культурно-діловий центр «Менора» демонструє можливості державно-приватного партнерства у культурній сфері.

Культурні установи Дніпропетровської обл. мають унікальний потенціал, обумовлений багатою історією та культурною спадщиною регіону. Ці особливості не лише викликають гордість місцевих жителів, але й приваблюють культурних туристів. Регіон має потужну мережу культурних установ та кваліфіковану робочу силу, що складається з митців та менеджерів. Проте, існують певні виклики, серед яких обмежене фінансування, відставання у впровадженні сучасних технологій та низька міжнародна популярність. Тому інтеграція цифрових технологій, як віртуальна реальність у музеях, може кардинально змінити взаємодію з культурним контентом та залучити більше відвідувачів. А співпраця з міжнародними культурними інституціями та приватним сектором відкриває додаткові можливості для фінансування та обміну знаннями. Інвестиції у навчання з культурного менеджменту зможуть підвищити ефективність та оптимізувати використання ресурсів.

Конкуренція з іншими культурними хабами та зміни у споживчих моделях, особливо серед молоді, вимагають адаптації та інновацій. Економічні коливання також створюють додаткові виклики для фінансової стійкості культурних установ. Щоб вирішити ці проблеми, рекомендується розробити комплексний підхід. Необхідно зосередитися на цифровізації, забезпеченні різноманітних джерел фінансування, посиленні міжнародної присутності, розвитку культурного туризму та диверсифікації програмних пропозицій. Впровадження цих стратегій може не лише вирішити існуючі виклики, але й значно розширити вплив та «видимість» культурних установ Дніпропетровщини.

Таблиця 1. Результати SWOT-аналізу

Сильні	Слабкості	Можливості	Загрози
Багата культурна спадщина	Обмежене фінансування	Цифрова трансформація	Конкурс
Налагоджена культурна інфраструктура	Недостатня технологічна інтеграція	Співпраця та партнерство	Зміна культурного споживання
Кваліфікована робоча сила	Низька міжнародна «видимість»	Культурний туризм	Економічні коливання

Зведена таблиця SWOT-аналізу містить огляд внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на культурні інституції. Окреслено сильні сторони, серед яких багата культурна спадщина та кваліфікована робоча сила, а також слабкі, включаючи обмежене фінансування й технологічну інтеграцію.

Сегмент «Можливості» висвітлює сфери для зростання, зокрема такі як цифрова трансформація та культурний туризм, тоді як «Загрози» підкреслює виклики, з якими стикаються, такі як конкуренція та зміна моделей культурного споживання.

У таблиці «Стратегічні рекомендації» наведені дієві стратегії підвищення конкурентоспроможності цих установ. Це включає впровадження цифрових інновацій, пошук різноманітних джерел фінансування, посилення маркетингу та міжнародної співпраці, залучення спільноти та диверсифікацію програмних пропозицій. Кожна стратегія супроводжується конкретними пунктами дій, забезпечуючи чітку дорожню карту для реалізації.

Таблиця 2. Стратегічні рекомендації

Стратегія	Завдання
Цифрові інновації та інформаційно-просвітницька робота	Впроваджувати VR, розвивати культурний портал
Фінансування та інвестиції	Шукайте альтернативне фінансування, інвестуйте в навчання менеджменту
Маркетинг та міжнародне співробітництво	Співпрацюйте з іноземними установами, використовуйте цифровий маркетинг
Залучення громади та культурний туризм	Ініціювати громадські проекти, розробляти пакети культурного туризму
Диверсифікація програми	Впроваджуйте різноманітні програми, регулярно оновлюйте виставки та заходи

Значимо, що хоча культурні інституції Дніпропетровщини стикаються з численними викликами, існують значні можливості для зростання та розвитку. Впроваджуючи цифрові інновації, диверсифікуючи джерела фінансування, посилюючи міжнародну співпрацю, взаємодіючи з громадою та диверсифікуючи

програми, ці установи можуть не лише підтримувати, але й значно підвищувати свою конкурентоспроможність у глобальному культурному середовищі. Культурний сектор у Дніпропетровській області готовий до динамічного зростання та трансформації, пропонуючи безліч можливостей як для місцевих громад, так і для ширшого культурного середовища. Цей регіон з його глибоким історичним корінням та яскравою сучасною культурною сценою має потенціал стати значним культурним центром не лише в межах України, а й міжнародному масштабі.

Культурний туризм у регіоні з великою історією та культурою має значний потенціал, використовуючи тематичні екскурсії, що включають радянську спадщину та сучасне мистецтво. Цифровізація в культурі, як віртуальна реальність у музеях, може розширити доступність форм культури. Міжнародне співробітництво з іншими культурними установами збільшить обмін та видимість регіону. Підтримка креативних індустрій та талантів, а також інвестиції в культурну освіту, особливо для молоді, підсилюють культурне різноманіття та економічне зростання. Збереження культурної спадщини та її популяризація через фестивалі та освіту зміцнюють регіональну ідентичність. Різноманітні моделі фінансування, включаючи державно-приватне партнерство, забезпечують стабільність культурних проєктів. Дніпропетровщина має величезний потенціал для розширення та покращення свого культурного сектору. Використовуючи свої унікальні історичні й культурні активи, сприймаючи інновації і сприяючи партнерству та залученню громади, регіон може побудувати яскраву і стійку культурну екосистему, що принесе користь як його мешканцям, так і відвідувачам.

Висновки. Креативні індустрії в Україні продемонстрували значний вплив як на економіку, так і культурний ландшафт. Цей сектор включає широкий спектр діяльності, сальдо якого знаходиться в широких межах: від традиційного мистецтва до сучасних цифрових форм, таких як ІТ та відеоігри. Юридично визнані у 2018 р., ці галузі роблять значний внесок до ВВП України, зайнятість та експортні послуги. Інвестиції в креативні сектори демонструють мультиплікативний ефект для економіки. Зростання та підтримка цих галузей очевидні через різноманітні ініціативи та фонди, підкреслюючи їхню невід’ємну роль у сприянні економічним і соціальним інноваціям, технологічному прогресу й підвищенні якості життя. Вплив креативних індустрій багатогранний і обумовлює не лише безпосередні економічні показники, а й сприяє культурному туризму та розвитку громад. Тож їх активне просування в суспільну практику допоможе Україні швидко подолати апатію та соціальну пасивність, стимулюватиме до формування соціально активної особистості, яка бачить себе учасником суспільних перетворень.

Перспективи подальших досліджень полягають у виявленні кореляційних замірів стосовно організації та ефективності подібної діяльності у суттєво відмінному регіоні – Західному Поліссі.

Список використаних джерел та літератури

1. Агеева В. За лаштунками імперії. Есеї про україно-російські культурні відносини. Київ : Віхола, 2023. 360 с.
2. Білецька Т., Левкова О., Савчак І. Концепція нової національної культурної політики України. *Культурний код Східного партнерства*. URL: http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINAL_Concept_Road_Map_UA_Culture_Coding_EaP.pdf.
3. Бистрицький С. Культура і комунікація в глобальному світі. Київ : Дух і літера, 2020. 416 с.
4. Валевський О. Л., Литвиненко О. М. Ситуація у сфері культури: виклики та події [Електронний ресурс] https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/kultura_vikliki.pdf
5. Гриценко О. Культурний простір і національна культура: теоретичне осмислення та практичне формування: монографія. Київ : Ін-т культурології НАМУ, 2019. 256 с.
6. Гуменна О. Розвиток кластеру креативних індустрій в Україні. *Україна 2030*. URL: <http://ukraine2030.org/uk/blog/view/104-Rozvitok-klasterukreativnih-industrij-v-Ukrayini> (дата звернення: 17.03.2022).
7. Довгострокова стратегія розвитку культури в Україні до 2025 року. Альянс культури. URL: https://www.cultura.kh.ua/images/stories/innovaciyna_diyalnist/dovgostroкова_strategiya_rozv_.pdf (дата звернення: 02.12.2023).
8. Закон України «Про культуру» в редакції від 24.08.2023 р. № 2778-VI. *Вісник ВРУ*, 2023.
9. Кіналь Н. М. Особливості розвитку сфери культури в територіальних громадах. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. пр. 2021. Вип. 4 (150). С. 3-8.
10. Київська Школа Економіки. Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України. 111 с. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvi t.pdf> (дата звернення: 18.12.2023).
11. Креативні індустрії та їхній внесок у економічний розвиток | CIAU. *Головна Асоціація Креативних Індустрій України (CIAU)*. URL: <https://ciau.org.ua/novyny/kreatyvni-industrii-ta-ikhniy-vnesok-u-ekonomichn-yy-rozvytok/> (дата звернення: 18.12.2023).
12. Лалл Дж. Медіа, комунікації, культура: глобальний підхід / пер. з англ. О. Гриценка, А. Гриценко, С. Гарастович, Т. Гарастович. Київ : «К.І.С.», 2002. С. 45-47.
13. Стан культури та креативних індустрій під час війни – результати дослідження. Громадський Простір : веб-сайт. Дата звернення 22.08.2023. <https://www.prostir.ua/?news=stan-kultury-ta-kreatyvnyh-industrij-pid-chas-vijny-rezultatydoslidzhennya>

14. У Дніпрі проходить І Форум креативних індустрій. «Креативні індустрії для розвитку територій». Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249762149> (дата звернення: 18.12.2023).
15. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Кол. монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2022. 410 с.
16. Vytalov S., Petrova I., Skoryk A., Goncharova O., Vytalov V., Antipina I. Establishment of cultural industries in Ukraine: implementation of foreign practices. *International Journal of Professional Business Review*. Miami, v. 8 n. 5 p. 01-13 | e01596 | 2023.
17. KEA European Affairs. Smart Guide to Creative Spillovers for Policy Makers. 2019. 19 с. URL: <https://keanet.eu/wp-content/uploads/2019/09/SMARTGUIDE-FINAL-PDF.pdf> (дата звернення: 18.12.2023).
18. Main connections between cultural and creative activities and the socio-economic space | European Network of Cultural Centres. ENCC – European Network of Cultural Centres. URL: <https://encc.eu/resources/database/main-connections-between-cultural-and-creative-activities-and-socio-economic> (дата звернення: 18.12.2023).

References

- Aheieva V. Za lashtunkamy imperii. Esei pro ukraino-rosiiski kulturni vidnosyny. Kyiv : Vikhola, 2023. 360 s.
- Biletska T., Levkova O., Savchak I. Kontsepsiia novoi natsionalnoi kulturnoi polityky Ukrainy. *Kulturnyi kod Skhidnoho partnerstva*. URL: http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINAL_Concept_Road_Map-UA_Culture_Coding_EaP.pdf.
- Bystrytskyi Ye. Kultura i komunikatsiia v hlobalnomu sviti. Kyiv : Dukh i litera, 2020. 416 s.
- Valevskiy O. L., Lytvynenko O. M. Cytuatsiia u sferi kultury: vyklyky ta podii [Elektronnyi resurs] https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/kultura_viklyki.pdf
- Hrytsenko O. Kulturnyi prostir i natsionalna kultura: teoretychne osmyslennia ta praktychne formuvannia: monohrafiia. Kyiv : Ін-т kulturolohii NAMU, 2019. 256 s.
- Humenna O. Rozvytok klasteru kreatyvnykh industrii v Ukraini. *Ukraina 2030*. URL: <http://ukraine2030.org/uk/blog/view/104-Rozvytok-klasterukreatyvnykh-industrii-v-Ukrayini> (data zvernennia: 17.03.2022).
- Dovhostrokovna stratehiia rozvytku kultury v Ukraini do 2025 roku. Alians kultury. URL: https://www.cultura.kh.ua/images/stories/innovaciyna_diyalnist/dovgostrokovna_strategiya_rozv_.pdf (data zvernennia: 02.12.2023).
- Zakon Ukrainy «Pro kulturu» v redaktsii vid 24.08.2023 r. № 2778-VI. *Visnyk VRU*, 2023.
- Kinal N. M. Osoblyvosti rozvytku sfery kultury v terytorialnykh hromadakh. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy: zb. nauk. pr.* 2021. Vyp. 4 (150). S. 3-8.
- Kyivska Shkola Ekonomiky. Kreatyvi industrii: vplyv na rozvytok ekonomiky Ukrainy. 111 s. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreatyvi-industriyi-Zvit.pdf> (data zvernennia: 18.12.2023).
- Kreatyvi industrii ta yikhni vnesok u ekonomichnyi rozvytok | CIAU. *Holovna Asotsiatsiia Kreatyvnykh Industrii Ukrainy* (CIAU). URL: <https://ciau.org.ua/novyny/kreatyvi-industrii-ta-ikhniy-vnesok-u-ekonomichn-yy-rozvytok/> (data zvernennia: 18.12.2023).
- Lall Dzh. Media, komunikatsii, kultura: hlobalnyi pidkhid / per. z anh. O. Hrytsenka, A. Hrytsenko, S. Harastovych, T. Harastovych. Kyiv : «K.I.S.», 2002. S. 45-47.
- Stan kultury ta kreatyvnykh industrii pid chas viiny – rezultaty doslidzhennia. Hromadskiy Prostir : veb-sait. Data zvernennia 22.08.2023. <https://www.prostir.ua/?news=stan-kultury-ta-kreatyvnykh-industrii-pid-chas-viiny-rezultatydoslidzhennia>
- U Dnipro prokhodyt I Forum kreatyvnykh industrii. «Kreatyvi industrii dlia rozvytku terytorii». *Uriadovi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249762149> (data zvernennia: 18.12.2023).
- Ukrainske suspilstvo v umovakh viiny. 2022: Kol. monohrafiia / S. Dembitskyi, O. Zlobina, N. Kostenko ta in.; za red. chlen.-kor. NAN Ukrainy, d. filos. n. Ye. Holovakhy, d. sots. n. S. Makeieva. Kyiv : Ін-т соціології НАН України, 2022. 410 с.
- Vytalov S., Petrova I., Skoryk A., Goncharova O., Vytalov V., Antipina I. Establishment of cultural industries in Ukraine: implementation of foreign practices. *International Journal of Professional Business Review*. Miami, v. 8 n. 5 p. 01-13 | e01596 | 2023.
- KEA European Affairs. Smart Guide to Creative Spillovers for Policy Makers. 2019. 19 s. URL: <https://keanet.eu/wp-content/uploads/2019/09/SMARTGUIDE-FINAL-PDF.pdf> (data zvernennia: 18.12.2023).
- Main connections between cultural and creative activities and the socio-economic space | European Network of Cultural Centres. ENCC – European Network of Cultural Centres. URL: <https://encc.eu/resources/database/main-connections-between-cultural-and-creative-activities-and-socio-economic> (data zvernennia: 18.12.2023).

SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF THE REGION THROUGH THE PRISM OF NEW CREATIVE FORMS

Shpakovska Maryna – Applicant for higher education with a Master's degree, Specialty 028 «Management of Socio-Cultural Activities», Rivne State University for the Humanities, Rivne
Serhii Vytalov – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The article delves into the evolution of creative industries in Ukraine, highlighting their growing role in both the economic and cultural spheres. Since their legal recognition in 2018, these industries, spanning a wide range of activities from traditional art to modern digital forms, have increasingly contributed to the country's GDP and employment. The article presents a comprehensive analysis revealing the multi-level economic impact of these

industries, including direct, indirect and induced effects, as well as their role in promoting innovation and technological progress. These industries, as defined by the Ukrainian government, encompass 34 different economic activities, which significantly affect sectors such as IT, advertising, and publishing. In 2020, their contribution to the Ukrainian economy was significant: they accounted for 4.2% of added value and employed hundreds of thousands of employees. The article emphasizes the multifaceted impact of creative industries on the economy of Ukraine. This includes direct contributions to production and employment, as well as indirect impacts through supply and consumption chains, as well as their broader social and economic impacts.

SWOT analysis and strategic recommendations provide insight into internal and external factors influencing these institutions, outline effective strategies for improving competitiveness. At the end of the article, the significant role of creative industries in the economic and cultural development of Ukraine is substantiated, their contribution to GDP, employment and exports, as well as a broader impact on society, is emphasized.

Key words: Creative industries, economic impact, cultural development, transformation, Dnipropetrovsk region, innovations.

UDC 316.7

SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF THE REGION THROUGH THE PRISM OF NEW CREATIVE FORMS

Shpakovska Maryna – Applicant for higher education with a Master's degree, Specialty 028 «Management of Socio-Cultural Activities», Rivne State University for the Humanities, Rivne

Vytkalov Serhii – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The aim of this article is to examine the transformative role of creative industries in Ukraine, focusing on their economic and cultural impact since their legal recognition in 2018. The article aims to explore how these industries contribute to the national GDP, employment, and foster innovation and technological advancements, particularly in the context of the Dnipropetrovsk region. Research methodology: the study employs a mixed-methods approach, integrating quantitative data analysis of economic contributions and employment statistics with qualitative assessments from literature reviews and case studies.

The research methodology involves analyzing government reports, scholarly articles, and data from cultural forums and institutions to provide a comprehensive view of the creative industries' landscape in Ukraine. Results indicate that creative industries in Ukraine have significantly contributed to the country's economy, accounting for a notable percentage of the GDP and providing substantial employment opportunities. These industries have also spurred innovation across various sectors, impacting not just the direct creative fields but also indirectly influencing other industries through technological and cultural advancements.

The novelty of this study lies in its comprehensive analysis of the economic and cultural impacts of creative industries in Ukraine, post their legal recognition in 2018. It uniquely combines economic data with cultural analysis, offering insights into how these industries contribute to societal changes and the development of a digital economy. The study also highlights the specific impact on the Dnipropetrovsk region, providing a localized understanding of the creative industries' influence.

The practical significance of this study is manifold. It provides valuable insights for policymakers and stakeholders in the creative industries, highlighting the sectors' potential as a driver of economic growth and cultural development. The findings can inform strategies for further development of these industries, emphasizing the need for digital transformation, international cooperation, and community engagement. Additionally, the study offers a framework for other regions in Ukraine and similar economies to leverage their creative sectors for broader economic and cultural benefits.

Key words: Creative industries, economic impact, cultural development, transformation, Dnipropetrovsk region, innovations.

Надійшла до редакції 29.12.2023 р.

УДК 316.7

РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУРНИХ ОЗНАК

Шворак Антоніна – здобувачка освітнього ступеня «Магістр», спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Виткалов Володимир – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне

<https://orcid.org/0000-0003-0625-8822>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.827>

volodumur_vitkalov@ukr.net